

Utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

Utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå – självvärdering

Högskolan i Borås

Specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot psykiatrisk vård

Den aktuella självvärderingen behandlar utbildningsprogrammet för Specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot psykiatrisk vård vid Akademin för vård, arbetsliv och välfärd vid Högskolan i Borås. Högskolans verksamhetsidé är att bedriva utbildning och forskning i samverkan med näringsliv, kulturliv och offentlig verksamhet. Akademin har i många år arbetat systematiskt med att skapa goda förutsättningar med vårdens aktörer med syfte att låta idéer växa fram, säkerställa utmaningar och belysa problem. Samarbetet möjliggör också en ökad tillämpning av vetenskapliga resultat i verksamheten. Det betyder att det för specialistutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård finns ett gott och väl fungerande samarbete med vårdverksamheter i regionen. Samtliga samarbeten är en viktig förutsättning för att utbildningen kunna hålla en hög kvalitet, särskilt med fokus på frågor som rör den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) där studenten kan omsätta sina teoretiska kunskaper i praktisk handling och fördjupad professionskunskap.

Utbildningens organisation och ram

Programmet, som leder till både yrkes- och magisterexamen, bedrivs som distansutbildning på halvfart med betoning på reflektion och flexibelt lärande med teoretiska föreläsningar, seminarier och skriftliga uppgifter. Föreläsningar och seminarier hålls digitalt i syfte att öka genomflödet av studenter i utbildningen och att samtidigt gynna en hållbar utveckling. Specialistutbildningen ges vid Högskolan i Borås sedan 2008 med intag 2008, 2009, 2010, 2015, 2016, 2018 och 2020. Programstart sker på höstterminen vartannat år. För behörighet krävs kandidatexamen inom vårdvetenskap alternativt sjuksköterskeexamen om 180 hp (inklusive eller kompletterad med examensarbete om 15 hp) samt en giltig legitimation som sjuksköterska utfärdad av Socialstyrelsen.

Specialistsjuksköterskeutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård består av 8 kurser (figur 1), omfattar 60 högskolepoäng, varav 52,5 högskolepoäng vårdvetenskap och 7,5 högskolepoäng medicinsk vetenskap. VFU utgör 7,5 högskolepoäng. I enlighet med examensordningen¹ är utbildningens övergripande mål att studenten ska visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska. Specialistsjuksköterskeutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård ger en fördjupning på avancerad nivå genom att studenterna inhämtar kunskap och påvisar förståelse för begrepp, modeller och teorier inom ämnet vårdvetenskap och med utgångspunkt i ett patientperspektiv och vårdande. Inom programmet ingår kurser med fokus på specialistsjuksköterskans vårdande och folkhälsoarbete, psykiatrisk omvårdnad samt medicinsk psykiatri. Studenterna tillämpar vårdvetenskap i klinisk praxis genom att via evidensbaserad kunskap relatera till begrepp, modeller och teorier till specialistsjuksköterskans kärnkompetenser och ansvarsområden. Kurserna innehåller kompetensområden såsom lärande, omvårdnadsprocessen, utredningar och behandlingar, arbetsledning, samverkan och samarbete samt att inneha ett professionellt förhållningssätt, vilket inkluderar vetenskaplighet, självkännedom och etiskt värderande. Kurserna erbjuder en vårdvetenskaplig didaktik, vilken syftar till att ge studenten pedagogiska verktyg både som student och som blivande specialistsjuksköterska. Utbildningen har en klar anknytning till specialistprofessionen och vetenskaplig metodologi på en avancerad nivå.

Programmet har en tydlig progression i utbildningsinnehållet från grundutbildningsnivå. Områden som särskilt beaktas är arbetsledning, förbättringsarbete och betydelsen av att forskningsanknyta det kliniska

¹ Lokal examensordning vid Högskolan i Borås. <https://www.hb.se/globalassets/pagefiles/44434/3--beslut-lokal-examensordning-2020.pdf>

arbetet som specialistsjuksköterska. Detta sker i nära dialog med lärare i utbildningen. Inom programmet finns också ett nära och regelbundet samarbete med professionsföreträdare från klinisk verksamhet i kommun och region.

Kursernas innehåll kommuniceras till studenterna vid genomgång på kursintroduktion och via lärplattformerna Ping-pong². På lärplattformen ges studenterna en samlad struktur för respektive kurs, hämtar information, gör inlämningar och diskuterar i grupp. Inom ramen för samtliga kurser finns en studiehandledning med instruktioner för hur lärandemål är kopplade till examinerande moment, samt bedömningskriterier för de olika betygsnivåerna. Studenterna ges utförliga beskrivningar av hur examinerande bedömningar går till, både muntligt under kursintroduktion och skriftligt i studiehandledningen. Studenterna har också tillgång till digitalt material på lärplattformen som exempelvis filmer, podcasts, artiklar och andra för kursmålen relevanta dokument. Där återfinns även kursplaner för respektive kurs samt kursrapporter.

Kursstruktur

Programmets kurser följer en struktur som möjliggör en successiv progression i syfte att uppnå examensmål och professionskompetens. I de första kurserna introduceras studenten till den kommande specialistprofessionen. Därefter introduceras ämnesområde, vetenskaplig grund och värddidaktiskt förhållningssätt, för att sedan successivt fördjupa och problematisera det komplexa vårdandet inom en psykiatrisk kontext³. Programinnehållet avser att möjliggöra för studenten att bredda och fördjupa sina kunskaper inom ämnesområdet samt uppnå professionell kompetens och självständighet. Utbildningen avslutas med ett självständigt examensarbete som avser att ytterligare fördjupa ämnesområdet vårdvetenskap för specialistsjuksköterskans profession med inriktning mot psykiatrisk vård.

Termin 1																			
v36	v37	v38	v39	v40	v41	v42	v43	v44	v45	v46	v47	v48	v49	v50	v51	v52	v53	v1	v2
Specialistsjuksköterskans vårdande och folkhälsoarbete, 7,5 hp (1)						Psykiatrisk omvårdnad, 5 hp (2)													
Psykiatri, 7,5 hp (3)																			
Termin 2																			
v3	v4	v5	v6	v7	v8	v9	v10	v11	v12	v13	v14	v15	v16	v17	v18	v19	v20	v21	v22
(forts)		Ledarskap och förbättringsarbete, 5 hp (4)						Klinisk omvårdnad med inriktning mot psykiatrisk vård, 7,5 hp (5) (VFU)											
Termin 3																			
v35	v36	v37	v38	v39	v40	v41	v42	v43	v44	v45	v46	v47	v48	v49	v50	v51	v52	v1	v2
Psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv, 7,5 hp (6)									Vetenskaplig metodkurs, 7,5 hp: Kvalitativa/kvantitativa metoder (7a/7b)										
Termin 4																			
v3	v4	v5	v6	v7	v8	v9	v10	v11	v12	v13	v14	v15	v16	v17	v18	v19	v20	v21	v22
Examensarbete med inriktning mot psykiatrisk vård, 15 hp (8)																			

Figur 1. Schematisk översikt över programmets kurser. Siffrorna inom parentes anger kursordning vilket i självvärderingen refereras till med syfte att tydliggöra progression och förståelse.

² Byte av lärplattform från Ping-pong till Canvas sker till HT22.

³ Psykiatriska riksföreningen för sjuksköterskor. *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska med specialistsjuksköterskeexamen, inriktning psykiatrisk vård.*
<https://www.swenurse.se/download/18.9f73344170c003062321b9/1584103943244/Kompetensbeskrivning%20sjuksk%C3%B6terskor%20inom%20psykiatrisk%20v%C3%A5rd%202014.pdf>

Termin 1

Utbildningen startar med kursen *Specialistsjuksköterskans vårdande och folkhälsoarbete*, 5 hp (1). I kursen studeras specialistsjuksköterskans profession och ansvar samt reflektionens betydelse för ett fördjupat evidensbaserat lärande i vårdande sammanhang. Studenterna introduceras till ämnesområdet där syftet är att bereda vägen för den fördjupning som kommer i kommande delkurser. På likande sätt introduceras betydelsen av en reflekterande hållning. Folkhälsa och folkhälsoarbete studeras utifrån ett lokalt, nationellt och globalt perspektiv med fokus på hållbar utveckling beträffande individers och gruppernas hälsa liksom för samhälle och miljö. Vidare belyses vårdpedagogiska verktyg i det hälsofrämjande arbetet. Kursen ges tillsammans med specialistsjuksköterskeutbildningarna med inriktning mot barn och unga, äldre och med inriktning mot distriktssköterska.

Terminen fortsätter med två kurser som läses parallellt på kvartsfart och sammanflätas med varandra; *Psykiatrisk omvårdnad*, 5 hp (2) och *Psykiatri*, 7,5 hp (3). Syftet är att få fördjupade kunskaper inom båda dessa vetenskapliga områden utifrån en helhetssyn på människan. Integrerade kurser syftar till att stödja studentens kunskaper och förståelse för komplexitet utifrån flera perspektiv vilket bidrar till en ökad självständighet i yrkesrollen.

Psykiatrisk omvårdnad (2) studeras i relation till psykisk hälsa och ohälsa. Fokus utgörs av patientperspektivet, vilket speglas genom hela livscykeln utifrån olika former av utsatthet och sårbarhet. I kursen behandlas det vårdande sammanhanget, relaterat till vårdvetenskapliga begrepp, teorier och vårdprocesser. Vårdande samtal studeras både som ett centralt instrument för datainsamling och som den vanligast förekommande vårdaktiviteten, gällande patientens individuella omvårdnadsplanering och uppföljning. Vidare belyses etiska dilemman, komplexa möten med patient och närstående, maktförhållanden och tvångsvård. I kursen ingår också att kritiskt granska och värdera forskningsresultat inom psykiatrisk vårdforskning. Kursinnehållet syftar till, att utveckla studentens förmåga till att arbetsleda omvårdnad där kommunikation, reflektion, samverkan och självkännetdom utgör centrala komponenter.

Kursen *Psykiatri* (3) syftar till att ge fördjupade kunskaper inom medicinsk vetenskap omfattande psykiska sjukdomar och störningar hos barn, ungdomar, vuxna och äldre. Kursens innehåller etiologi, symptomatologi, diagnostik och behandling vid psykisk sjukdom och störning. Andra områden som behandlas är psykiatriens medicinska historia, lagstiftning, psykofarmakologi, differentialdiagnoser, etiska dilemman, biologiska och psykologiska förklaringsmodeller samt olika behandlingsalternativ. Kursen belyser även interprofessionell samverkan.

Termin 2

Några veckor in i termin 2 startar kursen *Ledarskap och förbättringsarbete*, 5hp (4). Kursen syftar till att ge fördjupade kunskaper om ledarskap och förbättringsarbete för olika professioners ledande och utvecklande funktion inom vård och omsorg. I kursen studeras teorier och modeller för att leda, organisera och utveckla vården. Vidare studeras olika styrformer och prioriteringar liksom metoder för riskbedömning, patientsäkerhet och förbättringsarbete utifrån hållbar utveckling. Etiska frågeställningar för hur förutsättningar skapas för ett hållbart och hälsofrämjande ledarskap studeras. Även relevant lagstiftning för vård och vårdmiljö ingår i kursen, liksom teorier och modeller om gruppdynamik och samverkan. Kursen samläses med specialistsjuksköterskeutbildningarna med inriktning mot barn och unga, äldre och med inriktning mot distriktssköterska.

Kursen *Klinisk omvårdnad med inriktning mot psykiatrisk vård*, 7,5 hp (5) består av teoretiska och verksamhetsförlagda studier med inriktning mot psykiatrisk vård på avancerad nivå. I kursen tillägnar sig studenten fördjupade kunskaper i specialistsjuksköterskans kliniska omvårdnadsarbete med särskild tonvikt på arbetsledning, samordning, förbättringsarbete och att forskningsanknyta det dagliga arbetet. Vidare tillämpas teorier, modeller och metoder som ligger till grund för omvårdnad på avancerad nivå inom specialområdet psykiatrisk vård med utgångspunkt i ett patientperspektiv. Andra områden som studeras är kommunikation, patientundervisning, rapportering och dokumentation. Även områden som utredningar, undersökningar och behandlingar ingår i kursen, liksom intern och extern samverkan samt ett

professionellt förhållningssätt. Här blir betydelsen av självreflektion, som stödjer studenten till självkännedom, central för att kunna fatta professionella beslut.

Termin 3

Termin 3 inleds med kursen *Psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv*, 7,5 hp (6). Utsatta grupper hälsa och ohälsa studeras i förhållande till psykiatrisk vård och etik. I kursen studeras också den psykiska hälsans och ohälsans konsekvenser för den enskilda människan och på samhällsnivå. Här blir samhällets och vårdens ansvar för människor med psykisk ohälsa och sjukdom en central fråga. Olika vårdaktörers juridiska ansvar och ansvarsnivåer belyses liksom behov av samverkan. Vidare under terminen fördjupas metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen genom en valbar kurs i vetenskaplig metod. Studenterna väljer mellan *Forskningsmetoder inom klinisk vårdforskning, kvalitativa metoder*, 7,5 hp (7a) och *Forskningsmetoder inom klinisk vårdforskning, kvantitativa metoder*, 7,5 hp (7b). I kursen *Forskningsmetoder inom klinisk vårdforskning, kvalitativa metoder* (7a) studeras den kvalitativa forskningsprocessens grundläggande innehåll avseende forskningsetik, forskningsdesign, datainsamlingsmetoder, dataanalys samt forskningsresultat i relation till kliniska studier. Kursen innehåller vidare kvalitativa metoder lämpliga för vårdvetenskaplig forskning. Fokus läggs på design av kvalitativa forskningsprojekt med klinisk relevans för en hållbar vårdutveckling. Kursen syftar även till att förbereda studenten för examensarbete.

Kursen *Forskningsmetoder inom klinisk vårdforskning, kvantitativa metoder* (7b) introducerar och fördjupar kunskaper i kvantitativ metod inom klinisk vårdforskning. Fokus ligger på den empiriska kvantitativa forskningsprocessens grundläggande element och ställningstaganden avseende design, datanivåer, statistiska analysmetoder, tolkning och kritisk granskning av resultat, samt skriftlig rapportering av statistiska resultat. I kursen introduceras och tillämpas Statistical Program for Social Sciences (SPSS) som dataprogram för statistisk analys. Även denna kurs syftar till att förbereda studenten för examensarbete.

Termin 4

Utbildningen avslutas med *Examensarbete med inriktning mot psykiatrisk vård*, 15hp (8). Kursen utgörs av en fördjupning i ämnet vårdvetenskap och till området för specialistsjuksköterskans profession med inriktning mot psykiatrisk vård. Under handledning planeras, genomförs och rapporteras ett examensarbete. Att genomföra ett examensarbete på magisternivå syftar till fördjupade kunskaper inom ett avgränsat område av det vårdvetenskapliga fältet med inriktning mot psykiatrisk kontext. Det syftar även till att ge ökad förmåga att söka, analysera, kritiskt granska och dra slutsatser från vetenskaplig litteratur som speglar psykiatrisk vård. Därtill syftar examensarbetets genomförande till att ge förmåga att tillämpa en vetenskaplig metod och genom detta bidra till kunskapsbildningen inom vårdvetenskap i kliniska psykiatriska vårdssammanhang.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Inom ramen för programmet erbjuds VFU om 7,5hp vilket motsvarar 5 veckor på helfart alternativt 10 veckor på halvfart. VFU genomförs inom både kommun och region. Den verksamhetsförlagda utbildningen i Västra Götalandsregionen regleras genom ett gemensamt avtal⁴ mellan Västra Götalands 49 kommuner, Västra Götalandsregionen och fyra lärosäten (Högskolan i Borås, Göteborgs Universitet, Högskolan Väst och Högskolan i Skövde). I avtalet regleras processen kring beställning, genomförande, betalning, utvärdering och kvalitetssäkring. Avtalet anger att studierektorn på respektive sjukhus har ett övergripande ansvar och huvudhandledaren inom respektive verksamhet har ansvar för att säkerställa kvalitén i samverkan med lärosätet. Huvudhandledaren har normalt ansvar för studenthandledare inom egen yrkesdisciplin men kan vara huvudhandledare även för andra yrkeskategorier där det är lämpligt. Studenthandledaren har till uppgift att utifrån kursens lärandemål skapa goda förutsättningar för att uppnå målen med VFU. Studenthandledaren samlar in och sammanställer underlag för bedömningen, men ansvaret att sätta betyg ligger alltid på lärosätet. Studenthandledare på avancerad nivå ska ha minst

⁴ Avtal. Samverkan mellan kommunerna, regionen och lärosätena i Västra Götaland avseenden verksamhetsförlagd utbildning, inom akademisk vårdutbildning på grund- och avancerad nivå. 2021-08-16.

motsvarande specialistutbildning och magister-/masterutbildning samt dokumenterad handledning om minst två år. För studenter som genomför sin VFU i annan region än Västra Götalandsregionen, kvalitetssäkras placeringar löpande av kursansvarig lärare utifrån samma grundläggande krav som ovan. Direktkontakt tas med studenthandledaren via telefon. Kvalitetssäkringen dokumenteras på särskild blankett upprättad av VFU-team⁵. Kursansvarig förser studenthandledaren med kursplan, studiehandledning och gör en genomgång av AssCe som bedömningsunderlag. Avtal upprättas och uppföljning görs av VFU-ansvarig på lärosätet.

Processen inför studenternas VFU i termin 2 påbörjas i ett tidigt skede. Studenterna får på egen hand och tillsammans med kursansvariga reflektera över sin egen kompetens och egna behov av kunskap. Syftet är att stödja självreflektion, som här handlar om levd erfarenhet, förförståelse, vårdande förmågor och om lärandebehov. Studenterna får därefter lämna in skriftliga önskemål om VFU-placering där de motiverar sina val. I samråd med VFU-team vid Högskolan och verksamhet placeras studenterna i möjligaste mån utifrån dessa önskemål. Studenterna väljer om de vill göra sin placering på halvfart eller helfart (omfattande 35 timmar per vecka på helfart).

Studentens förmåga att integrera teoretisk och praktisk kunskap utvärderas kontinuerligt under den verksamhetsförlagda utbildningen vilket syftar till att medvetandegöra den egna förmågan och behov av kunskap. Studenterna får i skrift och med stöd i litteratur reflektera kring sitt lärande med utgångspunkt i AssCe genom att under sin VFU arbeta med loggbok. Dessa skriftliga reflektioner genomförs på schemalagd tid på placeringen och följs veckovis upp av ansvarig lärare i Ping-pong. Under VFU-placeringen genomförs två samtal; en halvtidsdiskussion och en avslutande bedömningsdiskussion. Dessa syftar till att säkerställa att studenten erbjuds stöd i sin lärande progression. Det vill säga att de ges möjlighet att utvecklas från att arbeta med stöd till att succesivt ta allt mer eget ansvar och arbeta självständigt. Vid mitsamtalet självskattar studenten den egna kunskapsnivån i relation till lärandemålen med stöd i bedömningsunderlag AssCe på avancerad nivå. Dialogen kring måluppfyllelse sker kontinuerligt tillsammans med ansvarig studenthandledare.

UTGÅNGSPUNKTER I BEDÖMNINGEN FÖR ATT UPPNÅ EXAMENSMÅLEN

Med utgångspunkter avses olika områden som ligger till grund för och stödjer de bedömningar som görs i enlighet med examensmålen. Dessa områden är vårdvetenskaplig teorigrund, reflekterat lärande och vårdande som didaktisk modell, flexibelt lärande, bedömningsgrund AssCe vid VFU och rättssäker examination.

Vårdvetenskaplig teorigrund

Ämnet vårdvetenskap har en lång tradition inom både utbildning och forskning vid Högskolan i Borås. Utgångspunkt för ämnet är ett etiskt medvetet patientperspektiv, som kommer till uttryck i en öppen hållning, där den enskilda människans röst blir hörd, respekterad och lyssnad till. Inom vårdvetenskap utvecklas kunskaper om patienten och dennes värld med syftet att nå en djupare förståelse för patientens situation. Med utgångspunkt i denna förståelse kan kunskaper om vårdande utvecklas. På så sätt kan hälsa och välbefinnande uppnås och stärkas. Detta kan i sin tur medföra att ohälsa kan förebyggas och lidande lindras. Begreppet vårdande definieras som en djupare dimension av begreppet vård, riktat mot ansvar och omsorg om den människa som är utsatt, sårbar och i behov av vård. Vård och vårdande betraktas som något essentiellt för mänsklig överlevnad och som utgör en betydelsefull kärna och utgångspunkt i alla hjälpande, botande och vårdande professioner. Vårdvetenskapliga frågor kan till exempel handla om möten mellan människor i vården, med vården som system, eller de tankar och värderingar som motiverar vårdande. Frågorna riktas till både patient och närstående vilket gör dessa frågor essentiella i relation till patientnära arbete inom psykiatrisk vård. Frågor som ställs utifrån detta sätt att förstå vårdvetenskap motiveras av

⁵ Ny blankett för HT22 som ännu är under revidering och pilottestas.

konkreta vårdåtgärder som bör förstås mot bakgrund av patientens egen förståelse av sin hälsa/ohälsa och den aktuella vårdsituationen.

Reflekterat lärande och vårdande som didaktisk modell⁶

Reflektion har en central didaktisk roll i programmet för att på ett pedagogiskt sätt sammanfläta vårdvetenskaplig kunskap med medicinsk kunskap och vårdpraxis samt med övriga discipliner viktiga för psykiatrisjuvskötarskans yrkesfunktion. Reflektion, som innebär att inta en frågande och problematiserande hållning, utgör ett kontinuerligt stöd i lärandeprocessen. Studenten arbetar genom samtliga delkurser med att inta en reflekterande hållning både som student och som blivande specialistsjuvskötarska. Denna didaktik bereder således vägen även för studentens vårdande hållning. I reflektionen möter studentens erfarenhets- och förståelsevärld den teoretiska kunskapen och praxiskunskapen. Sammanflätning av erfarenheter och ny kunskap sätts igång med målet att utveckla ny förståelse. Former för lärandeaktiviteter och examinationer varierar för att öka förutsättningen för en reflekterande hållning, lärande och en ökad självständighet i relation till examensmålen. Reflektion blir således en viktig aspekt för studenten att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande kunna utveckla sin kompetens. Exempel på reflekterande aktiviteter i utbildningen är seminarier, skriftliga inlämningsuppgifter och loggbok. Dessa aktiviteter tar stöd i Ekeberghs didaktiska modell som utvecklats vid Högskolan i Borås som vilar på en vårdvetenskaplig och livsvärldsteoretisk grund.

Flexibelt lärande

I syfte att möjliggöra och stödja distansstudier ges utbildningen med en utgångspunkt från ett flexibelt lärande. Distansstudierna har en systematik som understödjer ett disciplinerat självstyrt lärande med lärarnas aktiva medverkan som handledare med kontinuerlig återkoppling till studenterna via lärplattformen. Studenterna har under utbildningens gång kontinuerliga lärandeaktiviteter med varierande antal schemalagda dagar beroende på kurs. Studenten förväntas ha en aktiv roll att konstruera och värdera sin egen kunskap och att aktivt inhämta kunskapsinnehåll på avancerad nivå specifikt inriktat mot Specialistsjuvskötarskans arbetsområde. Lärarens roll är att stödja lärandet genom att skapa en miljö som stimulerar och möjliggör en lärandeprocess. Distansstudierna stödjer ett eget lärande med aktivt stöd från föreläsare, kursansvariga, lärare och medstudenter exempelvis i föreläsningar och diskussionsforum.

Bedömningsgrund AssCe⁷

Vid bedömning av hur lärandemålen uppnåtts i samband med VFU används bedömningsformuläret AssCe som ett hjälpmedel för både student och studenthandledare. AssCe är avsett för samtliga utbildningar på avancerad nivå. VFU under specialistsjuvskötarskeprogrammen ställer krav på och har betydelse för den professionella utvecklingen, där olika förmågor, kunnande, färdigheter och omdöme ska tränas, fördjupas och breddas. Bedömningen grundas på studenternas förmåga att kombinera de akademiska kraven med ett yrkesrelevant kunnande på avancerad nivå. Den avancerade nivån bygger vidare på kunskaperna från grundnivån med fokus på progression. Syftet med att använda AssCe är att säkerställa kvalitén avseende studenters prestationer och underlätta konstruktiv diskussion mellan student och studenthandledare i bedömningen av studentens måluppfyllelse i relation till kursmålen och studentens professionella utveckling.

AssCe består av 21 bedömningsfaktorer grupperade i fem områden; kommunikation och undervisning, omvårdnadsprocessen, undersökningar och behandlingar, arbetsledning och samarbete och professionellt förhållningssätt. Faktorerna har sin grund i de styrdokument som är utarbetade för specialistsjuvskötarskeprogrammen. Under VFU medverkar lärare vid halvtidsdiskussion och avslutande bedömningsdiskussion. Halvtidsdiskussionen är en dialog mellan lärosätets representant, studenten och studenthandledaren, som handlar om att försäkra sig om att studenten kommit igång på rätt sätt och att det finns en tydlig planering av resterande tid. Studenten och studenthandledaren förbereder sig båda för

⁶ Ekebergh, M. (2018). *Att lära sig vårda- med stöd av reflexion och handledning*. Studentlitteratur: Lund. Läs även mer på <https://www.hb.se/student/akademien-for-vard-arbetsliv-och-valfard/utbildningar---vard/larande-strategi-och-reflexion/>

⁷ Bedömningsformulär AssCe <https://www.hb.se/globalassets/global/hb---student/utbildningsomraden/ped/student/vfu-ped/assce-avancerad-niva.pdf>

mittsamtal eller för slutbedömningen på lite olika sätt. Studenten genom att göra en självskattning av hur väl denne har uppnått kursmålen och ger exempel på situationer som stödjer självskattningen. Studenthandledaren förbereder sig genom att markera varje faktor och dels genom att samla in information och synpunkter från kollegor på arbetsplatsen. Varje samtal tar ca 45-60 minuter. Vid risk för underkännande finns en tydlig och välstrukturerad planering för hur lärosätets representant, studenten och studenthandledaren ska agera vad gäller planering och uppföljning. Av just denna anledning är det viktigt att sådant kan identifieras vid ett mitsamtal och sedan följas upp vid en slutbedömning.

Rättssäker examination

Utbildnings- och kursplanernas utformning och beslut kring dessa finns reglerat i särskilda styrdokument, Vägledning för utbildningsplan⁸ och Vägledning och regler för utformning av kursplan⁹. Vid arbetet med kursernas utformning tas stöd i vägledningen om rättssäker examination¹⁰. I styrdokumentet framgår att ”till stöd för målformulering hänvisas bland annat till Blooms taxonomi och Solo taxonomi”. Samtliga kursplaner, både nya och reviderade, bearbetas kvalitets- och innehållsmässigt i Beredningsgruppen (BG) för utbildningar inom vård och polisarbete, för att därefter föredras i Utbildningsutskottet (UU) för fastställande. Således är kurserna i programmet formulerade så att en progression synliggörs mellan kurserna utifrån Blooms taxonomi. För att tydliggöra för studenterna vad som krävs för att uppnå de olika betygsgraderna används Solotaxonomi. I studiehandledningen konkretiseras kraven för respektive betyg ytterligare för att göra dem begripliga för studenten. På så vis synliggörs målen och kraven för att uppnå dem hela vägen från kursplan till examination, vilket främjar en rättssäker bedömning där alla studenter behandlas lika och ges samma förutsättningar.

Högskolan har samlade regler och information till studenten som gäller vid examination. Denna information är tillgänglig och presenteras för studenten på Högskolans hemsida, i kursplan och tydliggörs ytterligare i Studiehandledning. I kursplan regleras rätt till antalet examinationer och inom vilken tidsram både vad gäller skriftliga och muntliga examinationsuppgifter och de särskilda examinationsregler som gäller vid VFU och vid skriftliga tentamina. Frågor som rör disciplinära förseelser som till exempel plagiat och annan form av fusk finns tillgängligt för studenterna på hemsidan. Studenterna får även muntlig genomgång vid programintroduktion. Alla skriftliga examinationer genomgår plagiatkontroll i Original. Handläggningen för disciplinärenden sker i enlighet med Högskoleförordningen (1993:100), förvaltningslagen (1986:223) och av rektor fastställda regler¹¹. Rättssäkerhet uppnås genom att alla disciplinärenden behandlas på ett likartat sätt.

Kvalitetsarbete

Högskolan i Borås bedriver ett systematiskt arbete med att kvalitetssäkra och kvalitetsutveckla utbildningsverksamheten. Kvalitetsarbetet tar sin grund i *Policy för kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås*¹² som tillämpas på alla nivåer och bygger på en samverkan mellan högskolans ledning, medarbetare och studenter. För att kunna hålla en hög kvalitet i utbildningarna finns en kvalitetshandbok¹³ som syftar till att på ett förenklat och överskådligt sätt tydliggöra hur kvalitetsarbetet bedrivs i praktiken. Kvalitetssystemet för utbildning bygger i huvudsak på fjorton identifierade aktiviteter som tillsammans utvecklar och synliggör det systematiska kvalitetsarbetet. Aktiviteterna stöds till stor del på sedan länge etablerade processer vid högskolan och regleras till delar i olika typer av styrdokument, riktlinjer och rutiner.

⁸ Vägledning för utformning av utbildningsplan <https://www.hb.se/globalassets/pagefiles/292470/vagledning-for-utbildningsplan.pdf>

⁹ Vägledning och regler för utformning av kursplan <https://www.hb.se/globalassets/pagefiles/292476/vagledning-och-regler-for-utformning-av-kursplan---styrdokument.pdf>

¹⁰ Rättssäker examination <https://www.uka.se/download/18.74b676316f1a92ef84a3a3/1579253391757/Vagledning-2020-01-16-rattssaker-examination.pdf>

¹¹ Disciplinärenden <https://www.hb.se/anstalld/for-mitt-arbete/stod-for-utbildning/disciplinara-forseelser-och-rattssaker-examination/disciplinarenden/>

¹² Policy för kvalitetsarbete vid Högskolan i Borås <https://www.hb.se/globalassets/global/hb---anstalld/kvalitetsarbete/dnr-454-19-kvalitetspolicy.pdf>

¹³ Kvalitetshandbok för utbildning <https://www.hb.se/anstalld/organisation-och-styrning/kvalitetsarbete/kvalitetshandbok-for-utbildning/>

Bedömningsområde: Förutsättningar

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Bedömningsgrund Personal

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Inom programmets kurser arbetar ett stort antal medarbetare som redovisas i bifogad tabell. Lärartabellen sammanställdes med samtliga involverade lärare och föreläsare, oavsett procentuell insats och redovisas i syfte att visa på den samlade kompetensen i programmet. Inom programmet arbetar adjunkter, med lägst magisterexamen, lektorer, docenter och professorer. Föreläsare som anlitas på timbasis i programmet är till största del överläkare med långvarig erfarenhet av psykiatrisk vård. Lärarlaget, som samlar undervisning med inriktning mot psykiatrisk vård på både grund och avancerad nivå, består i grunden av fyra adjunkter (varav två är doktorander), två lektorer och en professor. Samtliga i lärarlaget är involverade på samtliga nivåer. Professorn har en central roll i lärarlaget och medverkar aktivt som mentor på både grund- och avancerad nivå och är också studierektor för Akademiens forskarutbildning vilket bidrar till ett naturligt och nära samarbete på alla nivåer. Professorn deltar vid programmöten specifikt för specialistutbildningen, arbetslagets möten och vid Programråd i samverkan med verksamhet. Inom det närmaste året kommer professorn gå ner i arbetstid för att så småningom börja närma sig pension. En viktig satsning på lång sikt är kompetenshöjning och, till en början, docentmeritering för de två lektorer som till stor del ansvarar för programmet i dagsläget. Båda lektorerna är delaktiga i flertalet av programmets kurser och båda har en lång erfarenhet av pedagogiskt arbete liksom merparten av övriga undervisande lärare. De flesta lärare som undervisar i programmet är specialistsjuksköterskor med klinisk erfarenhet inom olika kontext.

För tillsvidareanställning för lärare krävs Högskolepedagogisk grundkurs om 15 hp och sådan utbildning liksom annan kompetensutveckling, erbjuds av Enheten för högskolepedagogisk utveckling och forskning, HUF. Här erbjuds också annan högskolepedagogisk kompetensutveckling i form av kortare workshops, seminarier och högskolepedagogisk konsultation. Samtliga lärare/forskare vid Högskolan i Borås i enlighet med arbetstidsavtalet 10% kompetensutvecklingstid i tjänsten. Disputerad personal har dessutom mellan 10-40% internfinansierad forskningstid. Personalens kompetensbehov följs systematiskt upp genom utvecklingssamtal som genomförs av närmaste chef en gång per år. Riktade insatser genom utökad tid för internfinansierad forskning genomförs exempelvis för docentmeritering.

Samtliga lärare deltar vid någon av akademiens forskargrupper. I forskargrupperna pågår flera projekt som förankras i kurserna och i mötet med studenterna. Exempelvis studeras reflektionens betydelse, våldsutsatta kvinnors upplevelser, unga vuxnas existentiella oro, äldres perspektiv i relation till god och nära vård. Det bedrivs också ett nära samarbete med klinisk verksamhet, både vad gäller föreläsningar men också som stöd i till exempel särskilda medicinska frågor, examinationer eller handledning. För handledning av examensarbeten krävs minst doktorsgrad, för vilket resurserna finns inom det egna arbetslaget. Examinationer av examensarbeten sker gemensamt av akademiens lektorer.

Värdering och analys

Lägesbilden upplevs i nuläget, och framöver som god, särskilt i förhållande till att det historiskt varit svårt att rekrytera disputerade lärare inom området. Lärarkompetens och lärarkapacitet bedöms också relevant i relation till programmets volym, i nuläget 14 studenter. Uppstarten av en egen forskarutbildning inom Människan i vården 2017 har skapat större möjligheter till försörjning av disputerad personal. Tack vare forskarutbildningen kan vi öka vår attraktionskraft och att vidareutveckla specialistutbildningarna. Vi har

nyligen rekryterat två adjunkter varav en disputerar inom kort och kan söka lektorat. Med dessa nyrekryteringar kommer vi kunna stärka upp kurserna och lärartätheten. Ambitionen i programmet är att alltid ha två kursansvariga varav minst en lektor, något som vi till stor del uppfyller genom hela programmet. En god bemanning stärker vetenskapligheten och kvalitén och minskar sårbarheten vid frånvaro.

Något som identifierats som en utmaning är att genomföra programgemensamma kurser. Detta arbete kräver kontinuerlig dialog mellan involverade lärare som innebär att möjliggöra och synliggöra flera perspektiv. Detta görs genom gemensamma möten och delaktighet av lärare från de respektive programmen i kurserna i såväl lärarakiviteter som examinationer. Vi ser också vinster med att ha gemensamma kurser och perspektiv i utbildningarna (med till exempel distrikt, äldre och barn) där studenterna i ett tidigt skede möjliggörs att samverka med andra möjliga samverkanspartners i professionen efter utbildningen.

En styrka i programmet är att alla lärare har en god och relevant vetenskaplig och ämnesmässig skolning i relation till utbildningens olika mål. De flesta har även lång erfarenhet av pedagogiskt arbete på avancerad nivå. Samtliga lärare i arbetslaget är specialistsjuksköterskor med inriktning mot psykiatrisk vård och sammantaget finns en lång erfarenhet av kliniskt arbete. Detta möjliggör en god förankring av lärandeaktiviteter och examinationer relaterade till examensmålen. För de kursmål i utbildningen där det saknas aktuell expertkompetens eller där befintlig kompetens och arbetslivsanknytning saknas, rekryteras handplockade timanställda experter inom olika områden och genom hela programmet. Utöver detta finns en god samverkan med övrig lärarkompetens och med klinisk verksamhet. Slutsatsen av denna analys visar på att lärarkompetens och lärarkapacitet i relation till antalet studenter och de befintliga examensmålen är fullgod och ytterligare kommer att förstärkas genom att doktorander disputerar framöver. Två av doktoranderna är adjunkter från lärarlaget med inriktning mot psykiatrisk vård vilket möjliggör förstärkning i programmet över tid på samtliga nivåer.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Utbildningsmiljö

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

I specialistutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård finns ett nära samband mellan utbildning och forskning. Utöver kurslitteratur i programmet, som bygger på senaste forskningen från en psykiatrisk kontext, bedrivs också forskning vid akademien av intresse för specialistutbildningen. Flera avhandlingsarbeten har haft fokus på didaktiska frågor där en av programmets lektorer har studerat hur lärande och vårdande sammanfaller inom psykiatrisk vård¹⁴, forskningsresultat som implementeras i vår utbildning. Flera av lärarna i arbetslaget med inriktning mot psykiatrisk vård medverkar i forskargruppen Existentiella frågor i lärande och vårdande sammanhang. Forskargrupper vid högskolan ska ha en forskningsplan för den forskning som bedrivs inom ramen för forskargruppen innehållande strategier och aktiviteter och ska förhålla sig till högskolans vision, mission, mål och verksamhetsplan. Forskningsplanen är en integrerad del i högskolans kvalitetsarbete. I forskargruppen samlas forskare och lärare som har ett intresse av att fördjupa existentiella frågor i ett vårdande sammanhang. Detta sker genom empirisk forskning samt ämnes- och metodutveckling med fokus på existentiella frågor i relation till hälsa, sjukdom och lidande samt hur vårdandet med fokus på existentiella dimensioner kan bidra till välbefinnande vid sjukdom och ohälsa. Forskargruppens mål är att utveckla vårdvetenskaplig kunskap med fokus på existentiella frågor i vårdande sammanhang samt kunskap om lärandets betydelse relaterat till detta. Exempel på forskning som pågår: Existentiella dimensioner av våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor under amningsperioden, Existentiell oro så som det erfars av unga vuxna och möjligheter till välbefinnande och ett tredje projekt som fokuserar på hur didaktiska redskap kan utvecklas för att stödja sjuksköterskestudenters möjligheter att genomföra existentiella samtal. Målet är att fortsätta utveckla en för högskolan unik vårdvetenskaplig profil som benämns vårdvetenskap med inriktning mot existentiella vårdfrågor. En sådan vårdvetenskaplig profilering implementeras i akademins utbildningar, och är värdefull för människor som vårdar och vårdas inom olika vårdande sammanhang. Målet är att utveckla kunskap om existentiella frågor som kan bidra till hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030.

Den gemensamma planeringen och utvecklingen av frågor som rör psykiatrisk vård sker till stor del vid våra arbetslag. Här finns en stor och bred samverkan med grund- och forskarutbildningen vilket möjliggör en lärande progression på samtliga nivåer. Tack vare forskarutbildningen finns en närhet till forskning och forskningsfrågor. Utbytet med forskarutbildningen sker kontinuerligt till exempel genom att lärare vid från specialistutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård undervisar och närvarar vid textseminarier och att doktorander presenterar sina forskningsresultat av relevans för en psykiatrisk kontext. Närheten och samarbetet förstärks ytterligare av att lärarlagets professor är studierektor för forskarutbildningen. Vidare lyfts frågor som är av särskilt intresse vidare till Programmöte för specialistutbildningen. Lärare i arbetslaget medverkar på alla nivåer- från grundutbildning till forskarutbildning och har även en del av sin tjänstgöring inom Polisprogrammet med fokus på att möta människor med psykisk ohälsa. Samverkan sker även övergripande mellan programansvariga för samtliga specialistutbildningar där gemensamma frågor diskuteras som till exempel bedömningar och metodkurser.

Vid Högskolan i Borås tränar sjuksköterske- och specialistsjuksköterskestudenter i en högteknologisk och verklighetstrogen miljö där simulering och projicering ingår. På Kliniskt träningscentrum (KTC) ges till exempel färdighets- och scenarioträning i kliniska och kommunikativa förmågor. Träningen gör det

¹⁴Andersson, N. (2015). *När vårdande och lärande sammanfaller. Patienters, studenters och handledares erfarenheter av möten på en utbildningsvårdavdelning inom psykiatrisk vård* <http://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:814321/FULLTEXT01.pdf>

möjligt för studenter på avancerad nivå att omsätta teoretiska kunskaper till praktiska färdigheter. KTC innehåller avancerade patientsimulatorer, digitala träningsverktyg, kameror, tv-skärmar, projektorer med mera. Denna teknik ger oss också möjlighet att utveckla och öva situationer genom webbaserad simulering anpassade för specialistsjuksköterskans arbetsområde inom psykiatrisk vård. Vid programmet har tankar funnits på att utveckla färdighets- och scenarioträning i flera år. I början av 2020 skickades en ansökan om medel in för uppstart av ett gemensamt Nordiskt projekt med titeln *Increasing the role and quality of simulation training in three Nordic universities in psychiatric nursing*. Ett projekt som tyvärr avsågs. På grund av personalbrist under en period och pandemin har vi därefter inte haft möjlighet att arbeta vidare med frågan förrän nu. Till hösten 2022/våren 2023 planerar vi att implementera lärandeaktiviteter med stöd i webbaserad simulering med fokus på etisk simulering. Det finns också goda möjligheter att simulera ett vårdande som i dagens psykiatri allt mer sker på distans. Inledningsvis påbörjas simuleringen i kursen *Psykiatrisk omvårdnad* (2) för att på sikt kunna utvecklas i andra moment och kurser. Simuleringen genomförs med stöd av lärare och forskare från Specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot ambulanssjukvård som har god erfarenhet av webbaserad simulering. Lärandeaktiviteter i samverkan med KTC säkerställer kvalitet och kunskapsstillväxt i undervisningen och skulle också på sikt kunna innebära gemensamma utvecklings- och forskningsprojekt.

Lärare från arbetslaget ingår i det gemensamma nationella nätverket med inriktning mot psykiatrisk vård. Frågor som diskuteras syftar till att stärka utbildningarna, stödja varandra, arbeta med gemensamma frågor och se hur vi kan samverka. Detta arbete har till stor del varit vilande under pandemin med förhoppningsvis är även dessa sammankomster något som i större utsträckning kommer att möjliggöras framöver.

Värdering och analys

Specialistutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård bedöms ha en utbildningsmiljö med en tydlig förankring i såväl vetenskap som profession som främjar lärande och förbereder studenterna för sin kommande yrkesroll. Tack vare en långvarig och nära kontakt med verksamheten säkerställs att utbildningen ges i nära samband med beprövad erfarenhet och ett verksamhetsperspektiv vilket ses som en styrka. En annan styrka är den erfarenhet inom kollegiet som finns inom olika områden. Den sammanlagda kompetensen möjliggör utvecklingsarbete i det egna programmet och i samråd med övriga specialistutbildningar byggandes på en vetenskaplig grund.

En utmaning som identifierats är att arbeta fullskaligt med distansarbete, något som tiden i en pandemi lärt oss mycket om. Det är utmanande att inte kunna möta studenterna på campus och att hitta tekniska lösningar som är optimala för studenterna utifrån ett pedagogiskt perspektiv. Utbildning och utveckling har kontinuerligt pågått kring att öka färdigheterna i att bedriva distansarbete, både inom ramen för den egna akademien men också utifrån ett Högskolegemensamt perspektiv. Enheten för högskolepedagogisk utveckling och forskning, HUF, erbjuder utbildningar och aktiviteter med syfte att utveckla den pedagogiska kunnigheten och medvetenheten. Vid Högskolan finns också en arbetsgrupp, EduTech, vars uppdrag är att utveckla och samordna digitalt stöd med lärandet i fokus. EduTech är en resurs dit alla lärare kan vända sig för att få praktiskt stöd för planering och genomförande av all slags undervisning, både på campus och på distans i olika former av digitala lärmiljöer. Utmaningen har dock bidragit till att se nya möjligheter och detta kompetenshöjande arbete kommer även framöver att fortgå. Trots nackdelarna med att inte kunna möta studenten i rummet, vilket ses som värdefullt, ser vi många vinster med att även fortsättningsvis kunna erbjuda utbildningen på distans. Det innebär en större frihet, perspektiven öppnas upp och det upplevs som berikande att möta studenter från hela landet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Bedömningsgrund Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det utvalda målet inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.

I samtliga kurser finns kursmål, innehåll och examinationer som kan relateras till måluppfyllelse av ovanstående examensmål. Fokus i den första kursen är att introducera ämnet vårdvetenskap som kunskapsdisciplin i relation till specialistsjuksköterskans område. Den vårdvetenskapliga progressionen fördjupas succesivt i teorin samt vidare genom omsättning i ett praktiskt sammanhang under VFU. Den kurs som bygger på ett annat ämne är *Psykiatri* (3) som fokuserar på medicinska perspektiv av vikt för området. Denna kurs går parallellt med *Psykiatrisk omvårdnad* (2) och samläses vilket ger studenterna kunskap och handlingsberedskap för att hantera komplexa vårdssituationer utifrån ett helhetsperspektiv.

I samtliga kurser finns uttalade krav på vetenskaplig förankring. Studenterna ska kunna söka, bedöma och ta stöd i evidens. En generell utgångspunkt är att studenten alltid ska kunna förankra innehåll i evidens från litteratur, forskning och/eller beprövad erfarenhet i såväl muntliga som skriftliga uppgifter vilket är formulerat i examinationernas bedömningskriterier. Det innebär att den vetenskapliga skolningen integreras genom hela utbildningen. Fördjupningskursen i vetenskaplig metod (7a/7b) under termin 3 syftar till att ge studenten fördjupade kunskaper i kvalitativa eller kvantitativa metoder inom klinisk vårdforskning och för att förbereda studenterna för kommande examensarbete. Examensarbetet syftar till att ge studenterna tillräckliga kunskaper för att aktivt vidare kunna delta i forsknings- och utvecklingsarbete i klinisk vårdande verksamhet. Syftet är också att arbetet ska bidra med ett kritiskt förhållningssätt för att stärka möjligheterna till fortsatt forskningsintresse.

Exempel på kursmål relaterade till måluppfyllelse av examensmål 1

- identifiera och problematisera faktorer som har betydelse för hållbarhetsbegreppets olika (ekologiska, sociala, ekonomiska) dimensioner relaterat till sammanhang som främjar eller hindrar människornas hälsa (1)
- redogöra för vårdvetenskapliga begrepp och teorier relaterat till specialområdet psykiatrisk vård (2)
- förklara etiologi, epidemiologi, symptomatologi, diagnostik och behandling, vid psykiska sjukdomar (3)
- identifiera och analysera teorier, modeller och system för ledning, organisering samt utveckling av vård och vårdmiljöer (4)
- beskriv och förklara innebörden av vårdvetenskapliga begrepp, teorier och modeller tillämpliga inom specialistområdet psykiatrisk vård (5)
- tillämpa evidensbaserad forskning inom psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv (6)
- redogöra för evidensbegrepp i relation till kvalitativa forskningsmetoder/ (7a)

- redogöra för de förutsättningar och villkor som gäller för grundläggande parametriska och icke-parametriska statistiska metoder (7b)
- redogöra för teoretiska utgångspunkter och förstå betydelsen av ett vårdvetenskapligt perspektiv (8)

Exempel på lärandeaktivitet, examination och bedömning

I kursen *Psykiatrisk omvårdnad* (2) består en examinationsuppgift av att problematisera komplexa vårdsituationer. Studenten gör en diskussion av hur hen som blivande specialistsjuksköterska skulle planera och genomföra vårdande samtal med fokus på en situation med utgångspunkt i en biografi som levandegör patientperspektivet. Studenten ska ge förslag på konkreta vårdhandlingar (vad som ska uppnås med samtalen) med stöd i angiven kurslitteratur. Utöver kurslitteraturen ska uppgiften även innehålla reflektioner med stöd i relevanta vårdvetenskapliga artiklar. Examinationen genomförs dels som en skriftlig del och dels som en muntlig seminariedel med opponentskap där varje students inlämningsuppgift kritiskt granskas av studentkollega. Vidare i kursen genomförs en ämnesmässigt integrerad uppgift. Studenterna gör en litteratursökning som beskriver forskningsläget kring respektive område. Till denna uppgift skrivs ett abstract och arbetet presenteras i form av en konferens där även verksamheten bjuds in. Uppgiften övar studenten på att skriva vetenskapligt, presentera och få muntlig feedback och i dialog med närvarande verksamhetsföreträdare.

I kursen *Psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv* (6) examineras målet genom en individuell hemtentamen med syfte att tillägna kunskaper för att kunna medverka i samverkan och planering inom psykiatrisk vård och omsorg utifrån rollen som specialistsjuksköterska. Utifrån ett patientperspektiv problematiseras ett fördjupat perspektiv på samhällsfrågor med relevans för psykisk ohälsa. I uppgiften ingår att söka och bearbeta relevant vårdvetenskaplig forskning som integrerats i uppgiften.

Ett annat exempel på vetenskapliga perspektiv och sambandets betydelse för yrkesutövningen ges här från kursen *Forskningsmetoder inom klinisk vårdforskning, kvalitativa metoder* (7a). I kursen fördjupas kunskaperna med fokus på design av kvalitativa forskningsprojekt med klinisk relevans för en hållbar vårdutveckling. Exempel på aktiviteter är föreläsningar och gemensam *workshop* i mindre grupper där studenterna tillsammans med lärare och övriga gruppmedlemmar diskuterar problemformulering, syfte och metodval till valt problemområde. Studenterna har ett seminarium i mindre grupper där de med stöd av lärare analyserar en intervju som de själva genomfört. Avslutningsvis opponerar samt responderar studenterna på varandras individuella inlämningsuppgifter bestående av en projektplan inför kommande uppsatsarbete av relevans för specialistsjuksköterskan med inriktning mot psykiatrisk vård. I uppgiften ska aktuell forskning presenteras till valt problemområde. Utifrån syftet formuleras en tänkt forskningsdesign med vetenskapsteoretiska antaganden, datainsamling och dataanalys.

Värdering och analys av examensmål 1

Kursernas innehåll möjliggör uppfyllande av examensmålet väl. Studenterna får en kontinuerlig vetenskaplig skolning vilket synliggörs som en röd tråd genom programmets alla kurser. Studenten förbereds för uppsatsskrivande och får i ett tidigt skede börja fundera på område och fördjupning som är relevanta för specialistsjuksköterskans yrkesutövning. Utifrån forskningsfrågan gör de sedan ett val om att fördjupa kvalitativa eller kvantitativa metoder i form av en valbar metodkurs. En styrka är att utbildningen följer en god struktur och ett tydligt förankrat ämne vilande på en vårdvetenskaplig teorigrund. Ämnet är väl kommunicerat genom utbildningen. Kurserna bygger på relevant och ny forskning på området som stöd för den vetenskapliga skolningen inom så väl ämne som område. Med stöd av kontinuerlig reflektion som knyter ihop vetenskap och beprövad erfarenhet ges studenterna en förståelse för hur dessa kunskaper blir viktiga i det kommande yrkesutövandet i förhållande till professionen. Studenterna förvärvar ny kunskap om att förstå och argumentera för kunskapens betydelse i en psykiatrisk kontext. Det goda samarbetet och dialogen med verksamheten är ytterligare faktor som stärker det vetenskapliga förhållningssättet i relation till beprövad erfarenhet och yrkesutövningen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Bedömningsgrund Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det utvalda målet inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

visa sådan kunskap och färdighet som krävs för att medverka i behandling, habilitering och rehabilitering inom psykiatrisk vård och omsorg.

Ovanstående inriktningsspecifika examensmål kan anses vara ett övergripande mål för hela specialistsjuksköterskeutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård. Studenten har sedan tidigare grundläggande kunskaper på området och målet under specialistutbildningen är att de ska förvärva fördjupade och avancerade kunskaper som är mer komplexa och kontextuella. Detta kräver både medicinsk och vårdvetenskaplig kunskap. Kursernas mål och innehåll i form av lärandeaktiviteter bidrar till en succesiv progression där studenten integrerar teoretiskt ämnesinnehåll och klinisk praxis med fokus att utveckla en självständighet mot att arbeta som specialistsjuksköterska. Kurslitteraturen i utbildningen speglar svensk vårdvetenskaplig forskning i olika sammanhang inom psykiatrisk vård- och omsorg. En central roll för detta examensmål spelar kursen *Klinisk omvårdnad med inriktning mot psykiatrisk vård* (5) som till sin helhet består av verksamhetsförlagd utbildning med fokus på sammanflätning av teori och praktik. Kursen och dess bedömningsområden täcker in både kunskap och färdighet vilket säkerställs och bedöms av studenthandledare och lärare enligt reglerat avtal.

Exempel på kursmål relaterade till måluppfyllelse av examensmål 2

- med utgångspunkt i ett patientperspektiv analysera och bedöma pedagogiska insatser i det hälsofrämjande omvårdnadsarbetet (1)
- leda individuellt anpassade vårdande samtal i möte med patient och närstående inom psykiatrisk vård (2)
- analysera och prioritera patientens psykiska hälsa utifrån hälsorisker, vårdbehov, hälsohinder och hälsoresurser i en patientberättelse (2)
- tillämpa medicinska kunskaper inom vårdande i en psykiatrisk kontext (3)
- identifiera och redogöra för verknings- och biverkningsmekanismer vid psykofarmakologisk behandling (3)
- tillämpa lagstiftning med relevans för patientsäkerhet (4)
- identifiera hälsoresurser och hälsohinder hos patienter med komplexa psykiatriska vårdbehov (5)
- bedöma, prioritera, planera, genomföra, dokumentera samt utvärdera vårdandet i relation till patientens hälsa och lidande (5)
- tillämpa gällande lagar, författningar och säkerhetsföreskrifter inom specialistområdet psykiatrisk vård (5)
- initiera kontakt och samverka med olika aktörer med relevans inom området (6)

Exempel på lärandeaktivitet, examination och bedömning

I första kursen *Specialistsjuksköterskans vårdande och folkhälsoarbete* (1) studeras specialistsjuksköterskans profession och ansvarsområde. Föreläsningar ges om hur hälsofrämjande och förebyggande arbete sammanflätas och varför en god folkhälsa är en förutsättning för hållbar utveckling och för att kunna förebygga psykisk ohälsa. En skriftlig inlämningsuppgift genomförs som syftar till att få fördjupade kunskaper i specialistsjuksköterskans kärnkompetenser, roll och ansvarsområde. Uppgiften består av att studenten individuellt ska besvara frågeställningar med stöd i Kompetensbeskrivningen för specialistsjuksköterska med inriktning mot psykiatrisk vård. Studenten ska också ge feedback till en kurskamrats uppgift vilken kan vara med inriktning på något annat specialistområde då kursen samläses med andra specialistutbildningar.

I kursen *Psykiatri* (3) ges studenten kunskaper inom det medicinska området med fokus på att vårda i en psykiatrisk kontext. Föreläsningarna syftar till en ökad förståelse för klinisk tillämpning inom olika utvalda områden och fördjupning av läkemedelsanvändning vid dessa sjukdomstillstånd. Föreläsningarna ges till största del av överläkare med lång erfarenhet av respektive område. Föreläsarna belyser sitt område och samverkansfrågor relevanta för en specialistsjuksköterska och uppmanas också att bidra med frågor till tentamen. Studenten visar på måluppfyllelse för denna kurs genom två skriftliga och individuella tentamina. Några frågor är av formen multiple-choice och övervägande del är beskrivande frågor. Ett exempel på frågeställning: *Claes, 38 år har för första gången insjuknat i depression och ska just påbörja medicinering med SSRI när du träffar honom. Han har en diagnostiserad egentlig depression. Det finns inga misstankar alls om en bakomliggande bipolaritet. Nu ställer Claes frågor om medicinen. Vilken information och råd med relevans för behandlingen ger du, på kort och på lång sikt?* För ett godkänt betyg måste 70% av poängtalet vara uppnådda och för väl godkänt 85%. Kursen *Psykiatri* (3) examineras också genom ett gemensamt konferensbidrag där medicinska och vårdvetenskapliga perspektiv sammanflätas med syfte att ytterligare möjliggöra för studenterna att problematisera, reflektera över och värdera olika behandlingsalternativ och dess konsekvenser utifrån ett patientperspektiv.

Bedömningar och moment under *Klinisk omvårdnad med inriktning mot psykiatrisk vård* (5) utgör en central del av detta kursmål. Under VFU tränas studenterna bland annat i att bedöma, planera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande vård med utgångspunkt i ett patientperspektiv och med fokus på att uppnå en tillfredsställande livssituation utifrån egna önskemål och förutsättningar. Ett annat bedömningsområde handlar om undersökningar och behandlingar. Som lärandeaktivitet ska studenten i anslutning till sin VFU föra loggbok på lärplattformen. Loggboksanteckningarna följer bedömningsunderlaget AssCe:s fem huvudområden; kommunikation och undervisning, omvårdnadsprocessen, undersökningar och behandlingar, arbetsledning och samarbete samt professionellt förhållningssätt. Loggboksanteckningarna ska innehålla studentens beskrivningar av exempel på dagliga aktiviteter, som denne relaterar till ett av AssCe:s huvudområden. Det kan exempelvis handla om ett möte med en patient eller närstående som studenten relaterar till, reflekterar kring och utvecklar med stöd i litteratur. På detta sätt arbetar studenten med ett AssCe-område/vecka. Reflektionerna läses av ansvarig lärare som återkopplar skriftligt i Ping-pong.

Bredden i specialistsjuksköterskans profession fördjupas ytterligare i kursen *Psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv* (6). I kursen ingår lärandeaktiviteter med fokus på särskilt utsatta grupper och samhällsfrågor med relevans för specialistsjuksköterskans yrkesroll och i syfte att tydliggöra bredden. Exempel på områden är särskilt fokus på att förebygga och möta psykisk ohälsa hos unga vuxna. I kursen studeras också tvärprofessionell och tvärsektoriell samverkan vid bedömning och åtgärdande av hälsoproblem hos patienten med psykisk ohälsa och sjukdom. I en skriftlig tentamen består uppgiften av att beskriva hur patienter med psykisk ohälsa genom olika vårdaktörers insatser kan ge dessa patienter ett ökat socialt och ekonomiskt hållbart framtidsperspektiv och därigenom få ökad psykisk hälsa.

Värdering och analys av examensmål 2

Examensmål 2 uppfylls väl genom att examinationerna inom ramen för ovanstående kursmål har ett tydligt fokus på eller relaterar till sådan kunskap och färdighet som krävs för att medverka i behandling, habilitering och rehabilitering inom psykiatrisk vård och omsorg. Studenterna introduceras tidigt till specialistsjuksköterskans yrkesutövning vilket löper som en tråd genom utbildningen med en tydlig progression. Studenterna tränas med stöd av reflektion i att växa i ny förståelse och kunskap som behövs för att kunna vårda utifrån en helhetssyn. Kurslitteraturen och föreläsningar bidrar brett och täcker en mångfald av perspektiv, vårdområden samt hälso- och sjukdomsaspekter och lägger därmed en god teoretisk grund för att utveckla förmågan att genomföra och ansvara för omvårdnaden och för att utföra undersökningar och behandlingar. Genom kunskaper om mångkulturella möten och öppenhet för individens perspektiv ges studenten handlingsberedskap för att medverka eller självständigt fungera i komplexa och oväntade situationer i samband med vård och behandling. Studenterna prövas i denna förmåga genom utbildningen vilket blir särskilt framträdande under VFU där studenten ska medverka i behandling, habilitering och rehabilitering inom psykiatrisk vård och omsorg i samverkan med patient och närstående. Denna förmåga bedöms av studenthandledare och lärare från Högskolan. Specialiststudenterna får oftast mycket höga omdömen vad gäller dessa prestationer i praktiken och studenterna är till stor del också nöjda. En student skriver i utvärderingen: *Trots att jag upplevde starten av VFU lite trög, förstår jag nu att det hela är en process. Uppnådde en annan insikt sista två veckorna, vilket jag i början inte trodde skulle ske. Upplever framförallt att jag uppnått en djupare nivå avseende reflektionsförmåga, vilket kommer att vara en fördel i min framtida profession.*

En utmaning som har identifierats under pandemin och som kvarstår utifrån att utbildningen ges på distans utan fysiska träffar är att inte längre möta studenten i klassrummet vid föreläsningar och andra lärandeaktiviteter. Att enbart lyssna till inbjudna föreläsare online kan hämma dialogen. Det kan också vara så att en del studenter behöver tid för reflektion för att kunna ta till sig ny kunskap, särskilt på en högre nivå av abstraktion. För att ytterligare stödja och stärka studentens kunskaper och möjliggöra en sammanflätning av tidigare erfarenheter och den medicinska vetenskapen kommer workshops med tonvikt vid reflektion att adderas till de befintliga aktiviteterna i kursen *Psykiatri (3)*. Workshops genomförs efter och i nära anslutning till respektive föreläsningsområde som exempelvis psykossjukdomar, suicidologi och personlighetssyndrom. Vid dessa tillfällen kommer också möjlighet ges att sammanfläta andra kunskapsområden som till exempel lagstiftning vid psykiatrisk tvångsvård, psykoterapeutiska behandlingsmetoder och etik. Syftet är att ge studenterna möjlighet till ytterligare gemensam reflektion med stöd av lärare. Vi tror också att utbildningen kommer att stärka studenternas färdighetsträning vad gäller att medverka vid behandling ytterligare genom införandet av webbaserad simulering.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Bedömningsgrund Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Studenterna ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens under utbildningen. Detta visar sig bland annat kontinuerligt genom reflektion. Med stöd av reflektion som didaktik, vilket innebär att inta en frågande och problematiserande hållning, ges studenten stöd i lärandeprocessen och förhållande till den blivande yrkesrollen. Studenten arbetar genom samtliga delkurser med att inta en reflekterande hållning i både tal och skrift. I den inledande kursen lyfts frågor i seminarier som relaterar till specialistsjuksköterskans yrkesansvar och kärnkompetens med syfte att belysa egna specifika ansvarsområden som specialistsjuksköterska i det egna kommande arbetet. I samband med dessa seminarier introduceras studenterna till reflektion vilket utvecklas och fördjupas vidare under utbildningen. Den egna förmågan ska kunna problematiseras i samband med VFU och i relation till samtliga bedömningsområden med stöd i ett patientperspektiv.

Exempel på kursmål relaterade till måluppfyllelse av examensmål 3

- värdera specialistsjuksköterskans roll, ansvar, yrkesetik, att leda, utveckla och evidensbasera omvårdnad (1)
- etablera vårdrelation med patient med komplexa vårdbehov samt reflektera över sin egen roll i hur vårdrelationen gestaltas (5)
- reflektera över sjuksköterskans ansvar, delaktighet och agerande i samband med etiska dilemman inom specialistområdet psykiatrisk vård (5)
- reflektera över sjuksköterskans ansvar för den vårdande relationen till patienter med psykisk ohälsa och sjukdom (6)

Exempel på lärandeaktivitet, examination och bedömning

Studentens förmåga till att reflektera kring sin egen kompetens övas och prövas under hela utbildningen. Med stöd i ett reflekterande förhållningssätt möjliggörs lärandet kontinuerligt. Reflektion som didaktik är en vanligt förekommande examinationsform under programmets gång vilket introduceras i första kursen och fortsätter sedan genom programmet i olika seminarier. Till exempel reflekterar studenterna tillsammans över komplexa vårdssituationer under *Psykiatrisk omvårdnad* (2) och i kursen *Psykiatri* (3). Reflektion i skrift är ett examinerande inslag och en del av studentens VFU-period genom loggboken som studenter skriver under VFU där studenten reflekterar kring den egna förmågan och sin fortsatta utveckling. Reflektionen består i att sammanfläta den egna kunskapen till bedömningsunderlagets olika områden i förhållande till evidens, lärande och kliniska exempel. En bärande och viktig del av detta kursmål är den process som föregår och stödjer studentens lärande under VFU. Processen inleds med att studenten får reflektera kring sin kunskap mot bakgrund av tidigare erfarenheter och vad hen skulle behöva lära sig mer om i relation till utbildningens mål. De får önska, motivera och rangordna placeringar som de tror skulle

kunna bidra till en ökad kunskap kring ett specifikt område. Detta görs i samråd med kursansvariga. Studenten förvärvar fördjupade kunskaper men också en bredd i att välja och se sitt eget behov av vidare fortbildning inom olika kontext till exempel rättspsykiatrisk vård eller socialpsykiatri. Vid VFU görs två besök av programmets lärare i syfte att kunna följa processen, ge studenten och studenthandledaren stöd och för att i ett tidigt skede kunna fånga upp behov som uppstår. Denna process säkerställer möjligheterna till en rättssäker bedömning av studentens verksamhetsförlagda utbildning i enlighet med kursens samtliga mål. Vid VFU används bedömningsunderlaget AssCe som är ett exempel på en aktivitet där det egna behovet av kunskap reflekteras och problematiseras. AssCe ger stöd i denna reflektion och bedömning där självkännet är ett av bedömningsområdena.

I kursen *Psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv* (6) får studenten själv reflektera över samhällsperspektiv på psykisk ohälsa i relation till den egna kunskapen och därifrån formulera problemområden och frågeställningar. Syftet är att med utgångspunkt i tidigare erfarenhet identifiera kunskapsluckor av relevans för psykisk ohälsa ur ett samhällsperspektiv. Ytterligare ett exempel på en lärandeaktivitet kommer från kursen *Psykiatrisk omvårdnad* (2). Där läser studenterna på egen hand in sig och med utgångspunkt i sina tidigare grundläggande kunskaper som rör lagstiftning med relevans för psykiatrisk vård i relation till tvångsvård med stöd i Socialtjänstlagen. Studenterna fokuserar på tvångsomhändertagande av barn och unga som riskerar att fara illa och människor med beroendeproblematik. Utifrån egen inläsning och i relation till kursmålen identifierar studenterna egna kunskapsluckor och formulerar frågor. Frågorna sammanställs av kursansvarig och inbjuden gästföreläsare utgår ifrån studenternas underlag vid en workshop.

Värdering och analys av examensmål 3

Examensmål 3 bedöms uppfyllas genom att studentens förmåga till att reflektera kring sin egen kompetens övas och prövas under hela utbildningen. Teoretisk problematiseras olika perspektiv som pedagogiska utvecklas genom reflektion. Möjligheten till sammanhängande VFU med tillhörande lärandeaktiviteter bidrar starkt till uppfyllandet av detta mål. Något som ytterligare kommer att stärka måluppfyllelsen och studentens förmåga till självreflektion är utvecklingen av psykiatrisk simulering i programmet. Denna fråga fortsätter vi att arbeta med i samverkan med specialistutbildningen med inriktning ambulans och det skulle också finnas goda möjligheter för framtida samverkan med Polisprogrammet.

Något som uppmärksammats under självvärderingen är att det finns en otydlighet i förståelsen av examensmålet. Examensmålet finns med och examineras men det kan tydliggöras ytterligare och då med särskilt fokus på bedömning under VFU. Följande kursmål är därför tillagt till kursplanen för kursen *Klinisk omvårdnad med inriktning mot psykiatrisk vård* (5) i samband med examination av VFU 7,5 hp som gäller från och med HT22.

- Värdera det egna behovet av ytterligare kunskap avseende psykiatrisjuksköterskans yrkes- och funktionsansvar och visa ansvar för sitt eget lärande och utveckling inom professionen genom aktivt deltagande och patientsäkert handlande i vårdarbetet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Jämställdhet

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Högskolan i Borås betraktar lika villkor som en del av hållbar utveckling där demokrati, mänskliga rättigheter och rättvisa ska genomsyra all verksamhet. Begreppet innefattar samtliga delar av tillgänglighets-, mångfalds- och jämställdhetsarbetet och ingår i högskolans kvalitetsarbete för att systematiskt utveckla och bedriva verksamhet. Högskolans arbete med att säkerställa jämställdhetsperspektivet utgår från gällande regler bland annat Diskrimineringslagen samt lokala styrdokument såsom Policy för lika villkor¹⁵. Högskolan har även en handlingsplan för jämställdhetsintegrering (dnr 231-20)¹⁶ sedan maj 2017. Våra studenter är lika viktiga som våra medarbetare i arbetet för ökad jämställdhet. I mötet med studenterna ser vi en möjlighet att förändra kunskap och beteende kring jämställdhet för kommande generationer. Därför vill vi att våra studenter ska känna att Högskolan i Borås är en miljö där alla bemöts och bedöms likvärdigt, utifrån intresse och kunskap och inte utifrån normer kring kön. Studenterna ska i sin utbildning få kunskap om och möjlighet till att diskutera och problematisera jämställdhet- och genusfrågor för att kunna verka för ett mer hållbart samhälle.

Yrkesutbildningarna inom vård är vanligtvis kvinnodominerande och Specialistutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård är inget undantag. Studenterna utgörs i nuläget enbart av kvinnliga studenter, en överrepresentation som varit konstant även historiskt. Därför är målet som särskilt fokuserar på att öka andelen män både till sjuksköterskeutbildningen men också till specialistutbildningarna, av särskild vikt att uppmärksamma. Detta görs genom medvetenhet vid rekryteringskampanjer, anslag och kommunikation till presumtiva studenter.

I lärarlaget ses en könsfördelning som är relativt jämnt fördelad mellan män och kvinnor vilket kan ses som en styrka. Lärarnas förhållningssätt gentemot studenterna är att bemöta dem likvärdigt utifrån kunskap och inte ifrån normer kring kön. Föreläsningarna och lärandeaktiviteterna präglas av en öppenhet för människan utifrån en vårdvetenskaplig grund. Ett konkret exempel är att det finns en medvetenhet kring jämställdhet vid planering av undervisning där undervisningsmaterial med bilder på både män och kvinnor i olika åldrar och exempel ges utifrån båda könen. I utbildningen belyses exempelvis områden som våld i nära relationer och sociokulturella frågeställningar som belyser ett jämställdhetsperspektiv med fokus på både män och kvinnors utsatthet. Attityder till jämställdhet är till stor del beroende av det omgivande samhällets normer och värderingar och kan därmed vara svårt att påverka på kort sikt.

Värdering och analys

I programmets kurser finns ett tydligt fokus på människan och individens perspektiv med en tydlig teoretisk grund i ämnet vårdvetenskap. Människans unikheter är centralt utifrån ett vårdvetenskapligt perspektiv där alla människors lika värde betonas i så väl teori som praktik. Således ser vi ämnesförankringen som ett gott fundament för en människosyn som främjar jämställdhet och en vård på lika villkor som en naturlig del av specialistsjuksköterskans vårdande hållning.

¹⁵ Policy för lika villkor vid Högskolan i Borås <https://www.hb.se/globalassets/pagefiles/300458/policy-for-lika-villkor-vid-hogskolan-i-boras.pdf>

¹⁶ Deklaration gällande jämställdhet <https://www.hb.se/om-hogskolan/strategier-och-kvalitet/lika-villkor/deklaration-gallande-jamstalldhet/>

Inom ramen för kurser i programmet belyses också jämställdhet i samband med det vidare begreppet hållbar utveckling. Flera av kurserna (1,4,6) har kursmål där studenterna problematiserar begreppet hållbarhet och ges möjlighet att utveckla och värdera jämställdhet i relation till aktuella perspektiv och frågeställningar i ett sammanhang av vikt för specialistsjuksköterskans yrkesutövning. Avslutningsvis problematiseras hållbar utveckling inom ramen för *Examensarbete med inriktning mot psykiatrisk vård* (8).

Värderingen är att jämställdhet belyses i utbildningen, dock kan mer göras för att beakta jämställdhet i utbildningen avseende utformning, genomförande och innehåll. Vi har identifierat en brist i tydligheten vad gäller ett tydligt fokus på jämställdhetsfrågor i kurs- och programutvärdering. Vi har därför lyft frågan på ledningsnivå inom akademien för gemensam diskussion med förhoppningen att kunna tydliggöra frågan för samtliga program inom vårdområdet. Ett mer långsiktigt mål är att utbildningen ska innehålla moment som beaktar och problematiserar jämställdhetsfrågor mer explicit till exempel genom simuleringsövningar.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrunder Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

I enlighet med Högskolans kvalitetsarbete genomförs Kurs och programutvärderingar¹⁷ i samtliga kurser enligt rutin för utvärderingsarbete vid akademien. Utvärderingarna sammanställs, redovisas, publiceras och återkopplas enligt rutin. Återkopplingen till studenterna görs både muntligt och skriftligt. Dokumenten publiceras på avsedd plats i Ping-pong och görs tillgängliga för såväl utvärderande studenter som till nästa kurs. Ett pågående arbete med kursplanerna ses som en viktig del av kvalitetsarbetet av undervisning och lärande i interaktion med studenter och kollegor. Programutvärderingen är en sammanställning och analys av kursutvärderingar, avgångsstudenternas programutvärdering och arbetslagets synpunkter och utgör ett värdefullt underlag för utvecklingsarbetet med kurserna och eventuella revideringar av kursplanerna. Kursinnehåll, lärandeaktiviteter och examinationer förbereder och säkerställer att studenterna når kursmålen. I samband med framtagande eller förändring av kursplaner beaktas just utformningen av lärandeaktiviteter i relation till lärandemål och utbildningsplanens examensmål, vilket också bevakas vid Utbildningsutskottets granskning och fastställande av kursplaner.

Lärlärolagets ämneskompetens och pedagogiska kompetens är grundläggande element för att skapa bästa möjliga förutsättningar för studenternas lärande inom planerad studietid (se Bedömningsområde Personal samt bifogad lärartabell). Behörighetskrav till utbildningen är en inledande indikator för att säkerställa att antagna studenter har tillräckliga kunskaper att kunna tillgodogöra sig och slutföra utbildningen. Förkunskapskraven i kurser inom utbildningsprogram vid Högskolan i Borås ska bidra till att säkerställa att studenterna på bästa sätt ges möjlighet att nå uppsatta mål och förutsättningar att klara kommande utbildningsmoment. I utbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård krävs till exempel att vissa moment i föregående kurser är avklarade för att vara behörig till VFU i kurs 5. Avslutningsvis finns också formulerade förkunskapskrav för att ges behörighet att registrera sig till den sista kursen *Examensarbete med inriktning mot psykiatrisk vård* (8).

Genom program- och kursutvärderingar genereras information om faktorer som kan påverka studenternas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, som exempelvis läsperioder med orimlig arbetsbelastning, olämplig progression, resultat och genomströmning i kurserna. Vidare är studenternas motivation en viktig förutsättning för att genomföra utbildning inom planerad studietid. Studenter som inte håller studietakt fångas upp via direkta kontakter med kurs- och programansvariga, genom inrapportering av studieresultat, i det direkta mötet med studenten samt indirekt genom kursutvärderingar. Beroende på behov vidtas lämpliga åtgärder för att stötta studenten som exempelvis tentamensgenomgång eller handledning. Om bedömningen är att det finns brister i kursupplägg genomförs åtgärder för att undvika upprepning vid nästa kurstillfälle. Erfarenheten tas tillvara i det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Identifierade behov på individnivå möts genom exempelvis språkverkstad vid sidan av den ordinarie undervisningen. Kurser i studieteknik anordnas kontinuerligt. Högskolans studievägledning arbetar med individuell studiegång när särskilda skäl finns. För studenter med funktionsvariation och behov av särskilt stöd finns särskilda

¹⁷ Rutin vid A2 gällande kurs och programutvärdering <https://www.hb.se/anstalld/akademien-for-var-d-arbetsliv-och-valfard/utbildningsrelaterat/kurs--och-programutvardering/>

stödsatser till exempel anteckningshjälp och förlängd tentamenstid i en god dialog med avdelningen för Studiestöd.

Vid risk för underkännande under VFU upprättas handlingsplan (student och studenthandledare tillsammans med ansvarig lärare) i ett tidigt skede enligt rutin. Detta för att stödja studenten att nå kursmålen och slutföra VFU och utbildningen. En viktig förutsättning för att kunna möta, fånga upp och vara i dialog är en relation där det finns förutsättningar för en ömsesidig respekt och öppenhet. Dessa förutsättningar pratar vi tillsammans med studenterna om och strävar efter att bemöta varandra utifrån. Det är generellt få studenter som inte genomför påbörjad utbildning. De studenter som väljer att inte fortsätta gör vanligen studieuppehåll på grund av graviditet eller att det uppstått personliga angelägenheter som inte möjliggör studier. Det brukar röra sig om någon student per kursomgång.

Värdering och analys

Den generella värderingen är att det systematiska kvalitetsarbetet säkerställer utformning, utveckling och genomförande av utbildningar med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer. Det finns relevanta och strukturerade funktioner som möjliggör för studenten att genomföra utbildningen inom planerad tid och omfattning. I arbetet med kursplanerna arbetar arbetslaget tillsammans med att regelbundet revidera i syfte att utveckla kurserna. Dels avseende kursmålens utformning, lärandeaktiviteter och examinerande moment och dels vad det gäller uppdatering av kurslitteratur, vilket kan ses som en styrka. Vi har också en god kontakt med förlagen med uppdateringar kring litteratur i förändring.

Kurs- och programutvärderingar följs systematiskt upp och återkopplas till studenterna. Återkoppling görs också i samband med Programråd och diskuteras i samråd med verksamheten. Denna dialog blir särskilt viktig när det gäller utvärdering och uppföljning av VFU. Här ser vi den goda dialogen med verksamheten som en styrka som också visat sig värdefull när det funnits särskilda behov eller handlingsplan vid risk om underkännande behövt upprättas.

Vid senaste programutvärderingen där studenterna avslutade sina studier VT2020 deltog 100%. Vid kursutvärderingarna ser det dock lite annorlunda ut. En svårighet som funnits under en längre tid är att få studenterna att delta i de skriftliga utvärderingar som erbjuds i kurserna. Ett lågt deltagarantal blir särskilt sårbart vid program som har färre deltagare. Vi uppmanar, bjuder in och försöker motivera studenterna till att delta vid mer än den muntliga dialog som kontinuerligt finns mellan studenter och programansvarig och kursansvariga. Ett sätt är att visa på hur vi tar tillvara på studenternas utvärderingar genom att ge praktiska exempel på kursintroduktionerna och att fortsätta att bjuda in. Vi skickar exempelvis alltid ut minst två påminnelser om att utvärdera men påminner också varandra om vikten av en muntlig dialog med studenterna.

En utmaning som identifierats är tillgången till tid för att som examinator på ett fullgott sätt kunna arbeta med kurserna. En fråga som är belyst som en generell utmaning på våra utbildningar. I dagsläget finns en begränsning i hur mycket tid som avsätts och denna tid tas av den totala kursbudgeten med konsekvensen att undervisningen påverkas. Önskemålet framöver är att examinatorns rollen lyfts ut och prioriteras för att möjliggöra ett ökat kvalitetsarbete i kurserna och över programmen. Examinators tid påverkas också av ett ökande antal plagiatärenden och mer utbildning på distans, vilket båda tar mycket tid i anspråk.

Flertalet kurser i programmet har under våren 2022 genomgått granskning och revidering i Akademiens beredningsgrupp och Utbildningsutskott med syfte att tydliggöra progression av lärandemål. Ändringar i kurserna har syftat till att göra målen tydligare och mer följsamma till lärandeprocessen i enlighet med Blooms taxonomi.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Studentperspektiv

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Studentinflytande regleras i utbildningsplan och kursplan där studenternas synpunkter betonas i relation till rutinen om utvärderingsarbete. Vidare betonas också studentens rätt att vara representerade i akademins beredande och beslutande organ som exempelvis programråd. Studenterna bjuds kontinuerligt in i olika sammanhang och ombeds vara med och påverka utbildningens innehåll. Vi upplever att det är svårt att rekrytera studentrepresentanter till mötesforum som till exempel programrådet. Inbjudan har skickats ut skriftligen och studenterna har även tillfrågats muntligt vid flera tillfällen. Vi ser en skillnad mellan studenter på grundnivå och avancerad nivå där grundutbildningsstudenterna har en större delaktighet i programfrågor. Specialiststudenterna kombinerar ofta studier med arbete på halvfart vilket också kan vara en bidragande orsak till att deras tid inte räcker till eller att fokus splittras.

Flera av programmets lärandeaktiviteter bygger på ett aktivt studentdeltagande med fokus på självreflektion i förhållande till kursens mål. I kursen *Psykisk ohälsa ut ett samhällsperspektiv* (6) introduceras kursen och inleds med ett seminarium där studenterna formulerar samhällsrelaterade frågor med fokus på psykisk hälsa och ohälsa. Detta seminarium ger studenterna också möjlighet att reflektera över sitt eget behov av mer kunskap på området. Reflekterade fokus följes genom kursen och avslutas med en fördjupande hemtentamen. Ett annat exempel är ett seminarium i kursen *Psykiatri* (3) där en inbjuden föreläsare formar sin lärandeaktivitet utifrån studenternas reflekterade och formulerade behov av kunskap. Studenterna får själva läsa in sig och formulera innehållet som de önskar till föreläsningen.

Alla kurser och program utvärderas enligt rutin. Det ligger på kursansvarigas ansvar att bjuda in till delaktighet och återkoppla utformning och utveckling. Denna process är beskriven utförligare under föregående punkt. Som stöd till lärare vid Högskolans, utöver beskrivna rutiner, finns också Högskolegemensamma kurssidor. Studenternas aktiva roll i kvalitetsprocessen är en viktig del av arbetet vilket kurssidorna syftar till att stödja lärarna till att utveckla. Muntlig utvärdering genomförs i samband med att kursen samlas med fokus på utbildningen utformning och utveckling där studenterna är i dialog med programansvarig och kursansvariga i syfte att få studenterna att känna sig delaktiga.

Värdering och analys

För högskolans är studenternas inflytande viktigt för att upprätthålla kvaliteten inom högskolans verksamhet. Tack vare utvecklade och kommunicerade rutiner gällande utvärderingsprocesser vid lärosätet skapas möjligheter för studenternas delaktighet i våra utbildningar. Studenterna har också möjlighet att vara representerade i högskolans alla beslutande och beredande organ som har betydelse för utbildningen och studenternas studiesituation. I egenskap av ledamot har studentrepresentanten rösträtt i respektive beslutande organ. Vi har en ambition att ha studenter representerade men i denna fråga når vi inte ända fram. Vi hade önskat ett högre deltagarantal i utvärderingarna och ett deltagande vid beslutande möten och råd med närvarande studenter från Specialistutbildningen med inriktning mot psykiatrisk vård. Vi fortsätter att möta våra studenter med öppenhet och inbjudande och att i dialog möjliggöra att de kan dela med sig och bli hörsammade. Denna dialog ses som en styrka i utbildningen och vi ser en fördel i att kursgruppen är mindre vilket ger ett naturligt utrymme för relationsskapande arbete.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Arbetsliv och samverkan

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Specialistsjuksköterskan med inriktning mot psykiatrisk vård förbereds för en yrkesroll med många väntande utmaningar. Den psykiska ohälsan är ett folkhälsoproblem världen över vilket ställer krav på en förmåga att kunna möta dessa utmaningar. Fokus i utbildningen ligger på att förvärva kunskaper på avancerad nivå för att kunna leda och utveckla den psykiatriska vården. Några exempel som fokuseras under utbildningen är den omställning som pågår under begreppet God och Nära vård som innebär att allt mer vård flyttas ut från sjukhusen ut i människors hem. Den psykiatriska kompetensen kommer att behövas i ett bredare sammanhang och detta rustar vi våra studenter för genom att inte bara belysa akuta psykiatriska sjukdomstillstånd utan också samhällsrelaterade frågor. Ett annat exempel på en relevant fråga för den blivande specialistsjuksköterskan är konsekvenserna av pandemin vad gällande psykisk ohälsa som exempelvis ensamhet och livsleda. Studenterna förbereds för kommande utmaningar i så väl reflektion som VFU men också i gott samråd med verksamhetsföreträdare. Verksamheten erbjuder föreläsningar om sjukdomstillstånd men också om ledarskap och organisation av den psykiatriska vården i samhället vilket ger en god grund för utbyte av erfarenheter.

Inom programmet finns ett nära samarbete med verksamheten i olika forum. Samverkan utgörs bland annat av ett Programråd bestående av representanter från verksamhet, akademi och från ett studentperspektiv. Vid Programrådet diskuteras frågor som samhällsbehov och utbildningens användbarhet, studentrekrytering, professionens delaktighet i utbildningen samt utbildningens innehåll, struktur och mål. Vi bjuder regelbundet in föreläsare från olika delar av den kliniska verksamheten från olika yrkesprofessioner och verksamheter. Flera av föreläsarna är överläkare inom olika områden. Ett annat exempel på samverkan och forskningsanknytning är en docent från Malmö Universitet som föreläser om våld i nära relationer. Vi har flera aktiviteter som genomförs i samverkan med den kliniska verksamheten till exempel den så kallade Psykiatrikonferensen under kurserna *Psykiatrisk omvårdnad (2)* och *Psykiatri (3)* dit verksamheten bjuds in för att ta del av studenternas fördjupningsarbeten. Dialogen som möjliggjorts har varit uppskattad. Under inestående kursomgång har Covid-19 dock inneburit begränsningar i deltagande. Vi planerar fortsätta med denna aktivitet i kommande kurs då det upplevts som positivt. Studenternas examensarbeten planeras och erbjuds i nära samverkan med den kliniska verksamheten. Viktiga områden lyfts i samråd med Programråd, föreslås och diskuteras.Handledning och examination sker av disputerade lärare. Samverkan med verksamheten innebär också att huvudhandledare deltar regelbundet vid lärarlagets möten, ibland även tillsammans med akademins VFU-team. Ett annat exempel på god samverkan är att studenterna i samband med skrivandet av examensarbetet blivit inbjudna av huvudhandledaren i verksamheten att presentera sina arbeten för medarbetarna. Dessa aktiviteter har på grund av Covid-19 och de restriktioner som förelåg, inte kunnat genomföras på grund av smittorisk men också på grund av att verksamheten varit hårt belastad och inte kunnat släppa medarbetare. Ambitionen finns dock att vi ska återuppta och fortsätta detta goda samarbete.

En särskilt viktig fråga som varit under utveckling i många år är samarbetet med fokus på verksamhetsförlagd utbildning. Det finns en lång tradition och erfarenhet på området att utveckla verksamhetsförlagd utbildning inom den psykiatriska vården. 2009 invigdes en psykiatrisk utbildningsvårdavdelning, en så kallad, Psyk-UVA, på Vuxenpsykiatriska kliniken i Borås. Vid öppnandet

var denna enhet den första i Sverige. 2018 fick Psyk-UVA:n ta, en tillfällig paus, på grund av pågående sjuksköterskebrist. Vårterminen 2021 öppnades UVA:n på nytt men nu i en form som omfattar alla verksamhetens enheter. Det så kallade Psykiatriska utbildningsverksamhetsområdet (PUVO) är organiserat med en styrgrupp som består av båda parter representanter på ledningsnivå och sjukhusets studierektor för VFU. På uppdrag från styrgruppen finns ett pedagogiskt team som består av huvudhandledaren från psykiatriska verksamheten, en klinisk adjunkt samt en klinisk lektor från Högskolan i Borås. Adjunkten och lektorn har sammanlagt 50% av sin tjänstgöringstid avsatt för detta uppdrag och erbjuder handledande stöd samt utbildningsinsatser till verksamhetens studenthandledare. Besök görs till varje enhet med syfte att erbjuda stöd och utbildningsinsatser till studenthandledare.

En fråga som är av vikt för studenternas fortsatta yrkesutövning i samverkan är den omställning som pågår under beteckningen God och nära vård och kan beskrivas som ett övergripande mål för den omställning som sker inom hälso- och sjukvård. Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar vilket diskuteras med verksamheten i relation till ett psykiatriskt perspektiv. Utmaningen blir att lyfta fram ett patientperspektiv och inkludera patienten som erfarenhet. Detta är en ständigt pågående fråga som vi arbetar med och diskuterar för att på bästa sätt kunna förbereda studenten på att möta ett samhälle och vård i förändring. Dialogen kring dessa utmaningar pågår med verksamheten och på Högskolan, både inom programmet och i samråd med andra specialistsjuksköterskeutbildningar. Till exempel har den psykiatriska kompetensen i fördjupad form efterfrågats i andra program till exempel distrikt och ambulans där ett vidgat samarbete pågår. Samverkan pågår även med Polisprogrammet där psykiatriska kunskapsperspektiv fyller en viktig roll.

Värdering och analys

En styrka för specialistutbildningen är att vi har ett mycket gott samarbete med verksamheten. Detta samarbete pågår kontinuerligt i olika frågor och i olika forum tillsammans med professionsföreträdare från verksamheten med lång erfarenhet på särskilda områden. Ovan ges flera goda exempel på hur samverkan sker i ett nära samarbete med olika delar av det omgivande samhället av relevans för specialistsjuksköterskans arbetsområde inom psykiatrik vård. Vissa samarbeten är nya och några har utvecklats under lång tid. Vi ser dessa samarbeten som en styrka i vår utbildning och är övertygade om att de bidrar till en utveckling av studentens beredskap att möta an yrkeslivet. Tack vare goda samverkserfarenheter är vår förhoppning att vi vidare även ska kunna utveckla samarbetet med den kommunala psykiatrin med fokus på psykiatrisk hemsjukvård. Det finns idag redan ett pågående samarbete kring VFU vilket vi hoppas kunna utöka med särskilt fokus på samverkan och ledarskap.